

керівники структурних підрозділів, які зайняті поточною виробничою, збутовою, постачальницькою та іншими видами діяльності, зазвичай не володіють відповідними знаннями і досвідом у галузі рішення, що ухвалюється; виконання працівниками бухгалтерії свого основного завдання – відображення фактичного стану справ на підприємстві, а також здійснення часткового контролю (у межах наданої їм компетенції) – не вирішує всіх проблем контролю в масштабі підприємства, а отже, і не забезпечує реалізацію його стратегічних цілей.

Оскільки внутрішньогосподарський контроль не забезпечує в повній мірі потреби підприємства у якісній та своєчасній інформації, то таку функцію покладають на службу внутрішнього аудиту. Отже, функція внутрішньогосподарського контролю не виконується в повній мірі ані бухгалтерією, ані керівниками структурних підрозділів чи функціональних служб.

Внутрішній аудит є дуже важливим, оскільки він створює передумови для виявлення і мобілізації прихованих резервів підприємства, організує систему оперативного управлінського обліку, створює умови, що забезпечують планування раціональних витрат ресурсів підприємства, суттєво впливає на організацію й підвищення ефективності виробництва, посилення режиму економії [3, с. 49]. Форма організації служби внутрішнього аудиту на окремому підприємстві вирішується власником або керівником залежно від цілей та завдань, поставлених перед цією службою. У будь-якому випадку служба внутрішнього аудиту повинна бути укомплектована професійно придатними, кваліфікованими кадрами, які у змозі виконати покладені на них функціональні обов'язки. Критерієм якості внутрішнього аудиту на підприємстві виступають такі показники як повнота аудиторських перевірок, сума витрат на їх проведення і економічна ефективність, що передбачає встановлення прийнятної для окремого підприємства відповідності між затратами на утримання аудиторської служби та коштами, які вдалося зекономити в ході продуктивної діяльності внутрішніх аудиторів [4].

На жаль, в Україні немає єдиного нормативного документа, який регулював би відносини у сфері внутрішнього аудиту. Тому різні контролюючі органи намагаються визначити свою термінологію, стандарти і процедури їх здійснення, що негативно впливає на організацію внутрішнього аудиту. Як показує практика системи внутрішнього аудиту в Україні застосовуються здебільшого в тих сферах, які законодавчо визначені як обов'язкові для проведення аудиту. На підприємствах інших галузей підрозділи внутрішнього аудиту створюються досить повільно. В Україні потрібно проводити інформаційно-роз'яснювальну роботу серед власників і керівників підприємств, щоб стимулювати розвиток служб внутрішнього аудиту, оскільки вони забезпечують підвищення прозорості та ефективності ведення бізнесу.

Література: 1. Дудка С. Внутрішній аудит – найголовніше / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=87&ArtID=129> 2. Чуенков А.С. Необхідність створення внутрішнього аудиту як суб'єкта внутрішньогосподарського контролю / А.С. Чуенков // Бухгалтерський облік, аналіз та аудит. – 2010. №9-10. – С.58-62 3. Калініна О.О. Організація внутрішнього аудиту на підприємстві / О.О. Калініна // Управління розвитком. – 2011. – №2(99). – С.48-49. 4. Горобець Л.Ю. Внутрішній аудит як складова системи ефективного управління підприємством / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/1_NIO_2012/Economics/7_97594.doc.htm

ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ ДЕБІТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНОСТІ НА ТОРГОВЕЛЬНОМУ ПІДПРИЄМСТВІ

Белокоз О.І., КНТЕУ, м. Київ, Україна

Основним джерелом інформації для керівництва підприємства є дані обліку та звітності. Проте керівник чи рада директорів може ефективно здійснювати функцію контролю лише в тому випадку, коли є наявності та інформація, яка отримала незалежну експертизу. Тому найбільш якісну інформацію про діяльність підприємства і роботу менеджерів може надати лише внутрішній аудитор, при створених умовах виконання його функцій. На багатьох торговельних підприємствах уже створені служби внутрішнього контролю, а де вони відсутні – повно чи

частково функції внутрішніх аудиторів покладені або на бухгалтерію, або на менеджерів окремих центрів відповідальності.

Служба внутрішнього аудиту, як правило, підпорядковується раді директорів чи іншому представнику органу власника підприємства. Тому розглянемо три основних підходи до створення та організації служби внутрішнього аудиту на підприємстві, а також особливості контролю кожного з них за дебіторською заборгованістю на підприємстві [1, 3].

Перший з них – це створення власної служби внутрішнього аудиту. Цей варіант має наступні позитивні та негативні характеристики, які систематизовані нами в таблиці 1.

Таблиця 1

Переваги та недоліки створеної власної служби аудиту

Позитивні риси	Негативні риси
- Співробітники підприємства добре знають всі особливості та культуру свого підприємства;	- Опосередкована залежність внутрішнього аудитора від об'єктів і суб'єктів перевірки;
- При виконанні завдань з внутрішнього аудиту, отримані знання залишаються конфіденційними;	- Працівники служби внутрішнього аудиту можуть мати недостатній рівень кваліфікації і бути невпевненими у своїх судженнях.
- Керівництво компанії може використовувати внутрішній аудит для кар'єрного зростання співробітників.	

При наявності власної служби внутрішнього аудиту визнання та оцінка дебіторської заборгованості може здійснюватись систематично. В ході аудиту даного виду заборгованості аудиторам доцільно проводити наступні процедури: експертиза документів, яка підтверджує право та обсяг відображення суми дебіторської заборгованості; визначення дати виникнення всієї дебіторської заборгованості, встановлення критичних дат її погашення, враховуючи всі особливості контрагента та внутрішню культуру конкретного підприємства; виявлення заборгованості з простроченим терміном позовної давності; аналіз обліку списаної заборгованості; встановлення відповідності умов договору і платіжним документам щодо заборгованості по виданих авансах тощо.

Другий варіант організації служби внутрішнього аудиту – використати аутсорсинг ([англ. outsourcing](#)), тобто повністю передати функції внутрішнього аудиту спеціалізованій компанії або зовнішньому консультанту. Останнім часом більше поширення у світі одержує аутсорсинг як ефективний інструмент підвищення ефективності діяльності компаній, збільшення рентабельності, а як наслідок – конкурентоспроможності [4]. Якщо проаналізувати досвід застосування аутсорсингових операцій у світовій практиці ведення господарської діяльності, то ми можемо відзначити, що він неоднозначний. Таким чином, найбільш частіше аутсорсинг використовується у кризових ситуаціях (особливо у випадку можливості настання фінансової кризи) [2], тому що основний ефект аутсорсингових операцій полягає у зниженні витрат. Цей варіант створення служби внутрішнього контролю має свої позитивні та негативні риси, які відображені в таблиці 2.

Таблиця 2

Переваги та недоліки аутсорсингу

Переваги	Недоліки
- Можливість поліпшення управління й контролю операційного управління (аутсорсингова компанія, звичайно, використовує сучасні принципи й форми управління та надає цю можливість менеджерам замовника);	- Відсутність законодавчого визначення й регулювання процесів аутсорсингу (витік конфіденційної інформації; можливе недотримання договірних відносин);

- Можливість сконцентрувати увагу на основному виді діяльності, а інші супутні функції управління передати спеціалізованій компанії;	- Можливе зниження відповідальності за виконання конкретних функцій менеджментів у зв'язку з їхньою передачею на сторону.
- Відсутність інституалізації операцій аутсорсингу на національному ринку розширює можливі характеристики інструментарію й особливості його використання для всіх учасників.	

При застосування аутсорсингу контроль за обсягами дебіторської заборгованості буде здійснюватись нерегулярно, що збільшує можливість виникнення розміру сумнівної заборгованості. Ще однією особливістю є те, що послуги аутсорсингу надаються на платній основі, тому керівництву підприємства обов'язково необхідно прораховувати всі вигоди та ризики при залученні сторонніх працівників щодо контролю за наявністю та обсягами дебіторської заборгованості.

Третій варіант – ко-сорсинг. Цей варіант означає створення власної служби аудиту і лише в певних випадках застосовувати послуги експертів спеціалізованих компаній або зовнішніх консультантів. З точки зору контролю за обсягом дебіторської заборгованості на торговельному підприємстві, то даний вид послуг актуальний для суттєвих розмірів такої заборгованості та характерна специфічна область її утворення (наприклад, сфера будівництва, інформаційних технологій тощо). Отже, розглянувши існуючі підходи до створення служби внутрішнього аудиту на підприємстві для забезпечення допустимого розміру дебіторської заборгованості слід зауважити, що немає єдиного вірного шаблону організації даної служби для певних підприємств. Слід обов'язково враховувати, що склад, структура та чисельність служби внутрішнього аудиту визначаються для кожного підприємства індивідуально.

Література: **1.** Бочкова Д.М. Служба внутрішнього аудиту як інструмент управління підприємством // Управління розвитком. – 2012. - №7 (128). – С.90-91. **2.** Лігоненко Л.О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні – засади та практичний інструментарій / Л.О. Лігоненко – К.: КНТЕУ. - 2001.- 580 с. **3.** Пугачев В.В. Внутренний аудит и контроль /В.В. Пугачев – М.: Дело и Сервис, 2010. – 224 с. **4.** Терещенко О.О. Антикризове фінансове управління на підприємстві: Монографія / О.О. Терещенко. – К. КНЕУ. - 2004. – 268 с. – 15,6 др. арк.

ВЕДЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НЕОБОРОТНИХ АКТИВІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ SAP R/3

Дерун І. А., Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна

Інтеграція України у світову співдружність зумовлює побудову нового рівня зовнішньоекономічних відносин, які базуватимуться на стандартизованому інформаційному забезпеченні. Особливе місце у цьому забезпеченні відводиться забезпеченню правдивою, неупередженою та повною інформацією про фінансовий стан та результати господарської діяльності вітчизняних підприємств, ефективне використання якими автоматизованих систем бухгалтерського обліку дасть можливість оперативного отримання інформації щодо своєї фінансово-господарської діяльності. На сучасному етапі розвитку бухгалтерського обліку за кордоном стали дуже популярними ERP-системи, які є корпоративними комп'ютерними системами, призначеними для автоматизації обліку. Зазвичай такі системи будуються за модульним принципом, охоплюючи всі ключові процеси діяльності суб'єкта господарювання. В основі ERP-систем лежить принцип створення єдиної бази даних, яка містить всю бізнес-інформацію, що забезпечує одночасний доступ до неї будь-якої кількості співробітників. Основними функціями таких систем є: ведення конструкторських і технологічних операцій, що визначають склад виробленої продукції, а також матеріальні ресурси, необхідні для цього;